

भक्तदुंदानींही त्यांच्याकडे आपुलकीच्या भावाने पाहून आतांपर्यंत झालेले अनियमितपणाबद्दल क्षमा करून त्या करीत असलेल्या पवित्र व निष्काम कार्यावरून देऊन प्रोत्साहनार्थ हल्लीं वर्गणीदार भक्तसंघांत जी अत्यंत शोचनीय घट पडली आहे ती काढून टाकून जास्त वर्गणीदार मिळवून देण्याचा हस्ते परहस्ते भगीरथ प्रकळ करण्याची कृपा करावी अशी त्यांना सप्रेम व नम्र प्रार्थना आहे.

गुरुवार मिति माघ शु. १०
दिनांक ११-२-४३ ठाणे.

वावांचें वाळ

श्री साईभक्तांस विनंति

साईलीलेचें वर्ष जानेवारी महिन्यापासून सुरू होते. तरी अंक सुरू झाले झाल्यास जानेवारीपासून वर्गणीदार झाले पाहिजे. नवीन वर्गणीदारांनीं वार्षिक वर्गणी ट. खर्चासह ३-८-० मनिऑर्डरीने पाठवावी.

भक्तांनीं आपले अनुभव श्री साईलीलेत प्रसिद्ध करण्याकरितां कृपा करून खालील पत्त्यावर पाठवावेत. आपले नांव प्रसिद्ध होणें नको असेल त्यांनीं आपले टोपण नांव कळवावें त्याप्रमाणें दिलें जाईल. परंतु आपले नांव व पत्ता संपूर्ण कळविला पाहिजे.

चाह्द जागतिक परिस्थितिरूप नूतं मासिकाचे त्रैमासिक जोड अंक निघतील. फुटकळ त्रैमासिक जोड अंकाची किंमत रु. १ पडेल. व्ही. पी. केली जाणार नाही.

पुष्कळ भक्तमंडळींच्या पर्यांत फेरफार झाल्यामुळे त्यांना पोटांतून पाठविल्या उत्सवाच्या निमंत्रण-पत्रिका व प्रसाद न पोचतां परत येतात. तरी कृपा करून सांगें आपले पत्ते बदलले असल्यास ऑ. चिटणीस रा. रा. श्री. ना. खारकर, ३७ चराई रोड, ठाणे यांकडे कळवावें.

श्रीधर नारायण खारकर

ऑ. चिटणीस दि. संस्थान, ३७ चराई रोड, ठाणे.

श्रीदत्तचित्साइसद्गुरुभ्योनमः

बाबा व ज्ञानेश्वरी

बाबांनी दक्षिणायनांत प्राणप्रयाण कां केलें किंवा

समाधि कां घेतली ?

उपजें तें नाशें । नाशलें पुनरपि दिसे ॥

हें घटिकायंत्र तैसे । परिभ्रमे गा ॥ १५९ ॥

ना तरी उदो अस्तु अपैसे । अखंडित होत जात जैसे ॥

हें जन्म मरण तैसे । अनिवार जर्गी ॥ १६० ॥

श्री. शा. अ. २ श्लो. २७ भाष्य

प्रत्येक जन्मलेल्या प्राण्यास मृत्यु हा आहेच. पण मृत्यूनंतर तो कोठें जातो, म्हणजे स्वर्ग लोकांत, चंद्रादि इतर लोकांत, ब्रह्मपदी किंवा मृत्युलोकावरच जन्म घेतो हें जाणण्याची जिज्ञासा प्रत्येक मानव प्राण्यास असते व तो कोणते ठिकाणीं जन्मास गेला हें ओळखण्याची एक साधारण, तार्किक किंवा अनुमानिक किंवा दोषळ खूण ही त्यानें मानलेली दिसते. आणि त्यावरूनच लोकांत नेहमीं अशी एक म्हणण्याची चाल पडलेली आहे कीं, मानव प्राणीच काय पण पशुपक्षी, जलचरें, कीटक, कृमि वगैरे जीवजंतू पैकीं कोणत्याही प्राण्याचा अगर जीवजंतूचा प्रयाणकाल (मरणकाल) किंवा समाधिकाल जर एकादशीस आला तर तो जीव वैकुंडास (विष्णु लोकास) जातो. महाशिवपत्नीस आला तर तो कैलासास (शिव लोकास) जातो. त्याच प्रमाणें त्याचा मृत्यु जर इतर कोणत्याही गुरुवार शुक्रवारादि शुभवारीं, पाडवा, दसरा, अक्षयतृतीया, बलिप्रतिपदासारख्या साडेतीन शुभ मुहूर्तापैकी एखादे शुभ मुहूर्ती, महोदय, कपिलाषष्ठी वगैरे सारख्या एखादे शुभपर्वणीवर, अमृतसिद्धिसारख्या एखादे शुभ योगावर किंवा काशी, प्रयाग, पंढरपुरसारख्या एखादे पुण्य क्षेत्रीं, झाला तर तो जीव स्वर्ग चंद्र सूर्यादि लोकावर जातो. व एखादे कुमुहूर्तावर किंवा कुयोगावर झाला तर तो जीव नरक लोकास जातो.

पण अशीं अनुमानें काढण्यास किंवा खूण मानण्यास कांहीं तरी कारण अस-
लेच पाहिजे.

भगवान श्रीकृष्ण भगवद्गीतेंत सांगतात—

श्री. शा. अ. ९ श्लो. २५

मन वाचादि सर्व इंद्रियें करून जे भक्त एकनिष्ठपणें देवाचें भजन—पूजन
करून त्याचे ठिकाणीं निरंतर श्रद्धा व लक्ष ठेवतात ते देहविसर्जन झाल्याबरोबर

देवच होतात म्हणजे देवलोकस (स्वर्गलोकस) जातात. एकनिष्ठपणे पितरांची व्रते, भजन-पूजन करून त्यांचे ठिकाणीच जे भक्त आपले चित्त अर्पण करतात ते त्यांची इहलोकोची जीवित यात्रा संपल्याबरोबर पितर लोकास जातात किंवा भूत पिशाच्चादि क्षुद्र देवतांचे ठिकाणीच जे एकनिष्ठपणे भक्ति करतात व जारण मारण उच्चाटनादि मंत्रांनी त्यांची उपासना करतात ते भक्त त्यांच्या शरीरघाताबरोबर पिशाच योनीत जन्म घेतात. या प्रमाणे ज्यांचा जसा संकल्प, जशी श्रद्धा, जशी भक्ति व जशी उपासना त्याप्रमाणे त्यांना तो लोक किंवा ती योनी प्राप्त होते. तसेच माझ्या सर्वव्यापी निर्गुण परमात्याचे ठिकाणी ज्यांनी एकनिष्ठपणे सर्व इंद्रिये व अवयवासह श्रद्धा ठेवून माझी उपासना करून सर्वस्व मला अर्पण केले ते भक्त जिवंत असतांच मत्स्वरूपी येऊन मिळतात. मग त्यांच्या कायानाशानंतर ते कोठे जाणार ? अर्थात माझ्या ब्रह्मपदीच लीन होतात. हे सिद्धांत सत्य आहेत व सर्व जीवस लामू पडणारे आहेत. वरील श्लोकावरील श्रीज्ञानेश्वरांच्या ओव्या ३५५ ते ३६५ पहा.

पण हे भक्त त्या त्या योनीस, लोकास किंवा पदास गेले याच्या निश्चित खुणा काय ?

मला वाटते त्या वरील श्लोकभाष्यांत दिलेल्या नाहीत. हे केवळ अनुमानाने समजावयाचे. पण इतरत्र तरी अशा खुणा कोठे दिल्या आहेत का ? व दिल्या असल्यास कोणत्या जिवकरतां ?

म्हणून कालशुद्धीवर जर देह ठेवला तर देह ठेवतांशर्णीच तो जीव ब्रह्मस्य होतो, व अशुद्धकालीं जर देह ठेवला तर तो प्राणी पुन्हां संसारांत येतो म्हणजे जन्म घेतो.

प्रयाणकालाच्या या शुद्धाशुद्ध कालासच शुद्ध व कृष्ण गति किंवा मार्ग म्हणतात. पहिला मार्ग प्रकाशमय व दुसरा अंधकारमय जगताच्या ह्या अशा दोन शाश्वत गति म्हणजे कायमचे मार्ग जीवाच्या प्रयाण कालावरून मानिले आहेत. पहिल्या म्हणजे शुक्ल मार्गात सांगितलेल्या योगावर जर जिवाचे प्राणप्रयाण झाले तर तो जीव परत फिरत नाही, म्हणजे ब्रह्मस्वरूपासच पोचतो. व दुसऱ्या म्हणजे कृष्ण मार्गात सांगितलेल्या योगकालीं जर प्राण्याचे प्राणप्रयाण झाले तर तो प्राणी ब्रह्मपदास न पोचतां पुन्हा कोणत्या तरी लोकावर जन्मास येतो. पण प्रत्येक जिवाने वरील दोन गतीपैकी हटकून असुकच गति प्राप्त होईल हे निश्चित सांगता येणार नाही. देहांताचे वेळीं त्या जिवाच्या दैवयोगाप्रमाणे म्हणजे त्याने जसे व जितके शुभाशुभ कर्म केले असेल त्याप्रमाणे त्याला शुक्ल किंवा कृष्ण गति प्राप्त होते.

श्रीसद्गवद्गीता अ. ८ श्लो. २३ व २६ वरील श्री ज्ञा. भा. ओ.
२०६-२३८-२४६.

ह्या प्रयाणकालाच्या गर्तीना आपणखी दुसरी नावे आहेत की काय हे आपण पाहू.

पहिल्या म्हणजे शुक्ल गतीस उत्तम मार्ग, उजू मार्ग, शुद्ध मार्ग व अर्चिरादि मार्ग अशीं नावे आहेत.

त्याचप्रमाणे दुसऱ्या म्हणजे कृष्ण गतीस अक्व्हाट मार्ग, अकाल मार्ग, कृष्ण मार्ग व धूम्रमार्ग अशीं नावे आहेत.

आतां ह्या वरील दोन मार्गांत प्राणप्रयाणकार्त्वी कांहीं योग (किंवा पायऱ्या) असतात की काय व असल्यास कोणते व किती ते आपण पाहू.

मगवान श्रीज्ञानेश्वर महाराजांनी आपल्या ओजस्वी, रसाळ, मोहक व सुंदर वाणीने याचें वर्णन केलें आहे, तें मी संक्षिप्त रूपाने येथे देत आहे. ते सद्गुरु वाचकहृदांनी मननपूर्वक वाचावे अशी माझी त्यांना नम्रपणाची पण आग्रहाची विनंती आहे.

उमत्त मार्ग

पहिला योग किंवा पायरी:—

शरीराचे आंत जो जठराग्नि असतो तो प्राणप्रयाण कार्त्वी प्रदीप्त म्हणजे झगझगीत असला पाहिजे.

दुसरा योग किंवा पायरी:—

तो अग्नी आंत प्रकाशमय असला पाहिजे.

तिसरा योग किंवा पायरी:—

बाहेर प्रयाणकालाचें वेळीं दिवस पाहिजे.

चौथा योग किंवा पायरी:—

बाहेर शुक्लपक्ष म्हणजे पहिला पंधरवडा पाहिजे.

पांचवा योग किंवा पायरी:—

बाहेर उत्तरायणांतील सहा महिन्यांपैकी कोणता तरी एक महिना पाहिजे. ही सर्वोत्तम उच्च पायरी. याप्रमाणे सायुज्यसिद्धिसदनास जाण्यास ह्या पांच पायऱ्यांचा सोपान (जिना-दादर) आहे, यासच अर्चिरादि मार्ग म्हणतात. श्री. ज्ञा. अ. ८ श्लो. २४ ओ. २२० ते २२५

अव्हाट मार्ग किंवा अकाल या मार्गातील अडचणी व संकटे

तरी मरणसमयाचे वेळीं आंत वात, कफ, पित्तादि त्रिदोषांची गर्दी झाली आहे. त्यामुळे अंतःकरणांत जिकडे तिकडे अंधार कोंदून राहिला आहे. सर्व इंद्रिये लांकडाप्रमाणें कडकडीत झाली आहेत. स्मरणशक्ति भ्रमांत बुडून गेली आहे. मन वेढें झालें आहे. प्राण कोंडला आहे. जठराग्नीचे ठिकाणची दाहकता, प्रसरण, प्रखलता व प्रकाशपण नाहीशी झाली आहेत. अग्नी सर्व धूरच होऊन राहिल्या आहे. त्या धुरानें शरीरातील चेतना जागच्या जागींच व्यापून कोंडली जाते. जसे चंद्राबाड पाण्यानें भरलेले सज्जड ढग आले म्हणजे त्याचा कोंडमारा होतो, व नंतर अंधार ना प्रकाश (रात्र ना दिवस) अग्नी (संध्याकालाप्रमाणें) मधली (थोडा अंधार थोडा प्रकाश) स्थिति होते, तसें (मरणकालीं त्रिदोष झाला असतांना) तो पुरुष धड भरतही नाही व सावधही रहात नाही. याप्रमाणें त्याचे जिवास स्तब्धता प्राप्त होते. व त्याचें आयुष्य मरणाच्या वेळेची वाट पहात असतें. याप्रमाणें मन, बुद्धि व इंद्रिये यांच्या भोंवती धूमव्याकूलतेचें कडें बनलेलें असतें. त्या ठिकाणीं जन्मभर केलेल्या योगाभ्यासाचें युग (मार्ग) संपूर्ण बुडून जातें. (मार्ग बंद होतो.) असे जन्मांत केलेली योग्याभ्यासाची कमाई जेव्हां हातांतून जाते तेव्हां इतर लोकांची (आत्मसाक्षात्कारांची) गोष्ट कशाला विचारावी ! म्हणून प्रयाणकालाचे वेळीं जेव्हां अग्नी दशा होते, तेव्हां त्या कालासच अव्हाट किंवा अकाल मार्ग म्हणतात.

आतां या मार्गांनं पुनरावृत्तीस म्हणजे पुन्हा जन्म घेण्यास जे पांच योग किंवा पांच पायऱ्या लागतात त्या खाली लिहिल्याप्रमाणें—
पहिला योग किंवा पायरी:—

शरीराचे आंत जो जठराग्नि असतो तो त्रिदोष झाल्यामुळे विझतहि नाही व प्रखलितहि रहात नाही. त्यामुळे तो अग्नि, मन, बुद्धि व इंद्रिये हीं नुसत्या त्रिदोषरूपीं धुरानें व्यापलेलीं व कोंडलेलीं असतात.

दुसरा योग किंवा पायरी:—

तो अग्नी प्रकाशमय नसून आंत अंधुक असतो.

तिसरा योग किंवा पायरी:—

बाहेर प्रयाणकालाचे वेळीं रात्र असते.

चवथा योग किंवा पायरी:—

बाहेर कृष्णपक्ष किंवा दुसरा पंधरवडा असतो.

पांचवा योग किंवा पायरी:—

बाहेर दक्षिणापयनांतील सहा महिन्यांपैकी कोणता तरी एक महिना असतो. ही सर्वांत अत्यंत वाईट पायरी आहे. याप्रमाणे साधुज्यपद, ब्रह्मपद, परमात्म-पद खेरीज करून कोणते तरी लोकांवर जन्म घेण्यास अथवा निरस लोकांस जाण्यास हा पांच पायऱ्यांचा सोपान (जिना-दादर) आहे.

या मार्गास धूम्र मार्ग असे म्हणतात.

आतां हे वरील दोन मार्ग श्री. शा. अ. ८ श्लो. २५ वरील २२६ ते २३७ ओंव्या. (अर्चिरादि मार्ग व धूम्र मार्ग) व त्यांतील पांच पांच पायऱ्या, योग किंवा खुणा भूत सृष्टीतील यच्चयावत् प्राण्यांकरतां आहेत किंवा कांहीं विवक्षित जीवाकरतांच आहेत, व विवक्षित जीवाकरतांच जर असतील तर ते विवक्षित जीव कोणते हे आपण पाहू.

उपरिनिर्दिष्ट केल्याप्रमाणे जगतांतील प्रयाणकाल-समयाच्या वेळचे हे दोन कायमचे अनादिसिद्ध सरळ, व आडमार्ग असून त्यांच्या त्या पांच पांच पायऱ्या ह्या अनादिसिद्ध शाश्वत खुणा आहेत. आपल्याच हिताकरतां वरील दोन्ही मार्गांपैकी एका कोपता व खोटा कोणता हे शोधून पहावे म्हणजे अनवसरी (आडमार्गी किंवा धूम्रमार्गी) देह पडण्याची पाळी येणार नाही. एन्हीही देहाचा अंत समय फार कठीण आहे. त्या वेळीं वरील मार्गाचा भ्रम पडण्याचा संभव असतो व जन्मभर अभ्यासिलेल्या कार्याचा नाश होतो. जर अर्चिरादि मार्ग चुकला व प्रसंगोपाच धूम्रमार्गी देह पडला तर तो सुसुक्षुजीव संसार-रहाटास जुंपून (बैलाप्रमाणे किंवा रेड्या-प्रमाणे) निरंतर फिरतच राहणार. हे प्रयाणकालच्या वेळचे थोर कष्ट पाहून योगेश्वर श्रीकृष्ण प्रभूनीं वरील दोन सुंदर मार्ग शोधून काढिले आहेत.

श्री. शा. अ. ८ श्लो. २६ ओं. २३८ २३९, व २२२ ते २३१.

वरील विवेचनावरून असे दिसून येईल की हे वरील अर्चिरादि व धूम्रमार्ग भूतसृष्टीतील यच्चयावत् जीवाकरितांही नव्हेत व श्री. शा. अ. ९ श्लो. २६ भाष्यांत सांगितलेल्या चार प्रकारच्या जीवाकरितांही नव्हेत. तसेंच ते सोऽहसिद्ध, पूर्ण योगी किंवा पूर्ण ज्ञानी जीवाकरतांही नव्हेत. ते मार्ग व त्या खुणा केवळ योगभ्रष्ट योग्याकरतां व योगसाधकाकरतां आहेत. हे खालील श्री. शा. अ. ८ श्लो. २३ पासून २६ पर्यंतच्या भाष्यांतील योगी व योग या शब्दावरून कळेल.

“ तेवांचि आणिंके ही एके प्रकारे । हे जाणतां आहे सोपारें ॥ तरी देह सांडितेनी अवसरें । जेथ मिळती योगी ॥ २०४ ॥ ऐसा जयाचा देह पडे ।

तथा योगी म्हणोनि चंद्रवरी जाणें पडें ॥ मग तेथुनि मागुता बहुडे । संसार ये ॥ २३५ ॥ हे सायास देखोनि मोठे । आतां कैतेनि पां एक वेळ फिटें ॥ म्हणोनि योगमार्ग गोमटे । शोभिले दोन्ही ॥ २४५ ॥

आतां प्रश्न हा कीं समाधिकालच्या वेळीं बाबांचा जठराभि आंत कायम असून प्रकाशमय होता, बाहेर दिवस असून शुक्लपक्षही होता. पण आश्विन मास हा दक्षिणायनातील सहा मासांपैकीं एक मास होता. म्हणजे ब्रह्मपदीं जाण्याकरतां ज्या अर्चिरादि मार्गांच्या साहाय्यानें जावयास पाहिजे होतें, त्या अर्चिरादि मार्गांतील उत्तरायणाच्या सहा मासांपैकीं एक मास ही जी एक अत्युच्च पायरी तीच येथें फक्त कमी होती. आश्विन हा महिना दक्षिणायनांतला आहे व दक्षिणायनांत देह ठेवणें म्हणजे धूम्रमार्गानें जाणें होय. म्हणजे बाबा योगभ्रष्ट किंवा योग साधक होते. त्यांनीं प्रथम योगी म्हणून चंद्रलोकावर जन्म घेतला असला पाहिजे व नंतर कांहीं कालांनीं योग पुरा करण्याकरतां ते मृत्युलोकावर येतील, असें अनुमान निघतें, नव्हे सिद्धांत निघतो. आतां वरील दोन मार्ग त्यांच्या प्रयाणकालच्या खुणा जरी साधकाकरतां किंवा योगभ्रष्टाकरतां सांगितलेल्या आहेत तरी मी अमुकच मार्गानें जाईन अशी त्यांची खात्री नसते. प्राणप्रयाण समर्थीं दैवगत्या किंवा पूर्वकर्मानुसारें ज्याच्या वाटेस जो मार्ग येईल तो खरा, असे वर श्री. ज्ञा. अ. ८ श्लो. २६ चे भाष्यांतील २४६ वें ओंघीत लिहिलें आहे. व यावरून पाहिलें म्हणजे बाबांचें दक्षिणायनांतील प्रयाण साधकाच्या चरित्रापेक्षाही हीन कोर्टांतील दिसते. तर मग ज्यांना आपणच काय पण सर्व जण त्यांच्या अनंत, अलौकिक, व अगम्य लीलेवरून प्रत्यक्ष सगुण परमात्मा समजतें, दुर्जनांचा संहार करून (दुष्टकल्पनांचें निर्दालन करून) साधुसंतांचा प्रतिपाल करण्याकरतांच ज्यांनीं मृत्युलोकावर अवतार धारण केला असें मानतें हें सर्व मिथ्याच कीं काय ? बाबांनीं, भगवान श्रीज्ञानेश्वरमहाराजाप्रमाणें, नास्तिक पण सुशिक्षित लोकांना आणि निर्गुण भक्तीचें व निरीश्वरवादाचें स्तोम माजविणाऱ्या वावदुकांना सगुण भक्तीच्या मार्गाला लावले. लोकमान्यापासून थेट शिर्डीतील वेडसर मानलेल्या श्री म्हाळसा देवी (म्हाळी) पर्यंतच्या जीवांना आपल्या अद्वितीय लीलेनें आपल्या विश्वव्यापकत्वाची साक्ष पटवून देऊन त्यांना आपलें वेड लावून ठेवले, ह्या सर्व डोळ्यासमोरच्या व स्वानुभवाच्या गोष्टी मिथ्याच कीं काय ? द्वारकेहून गिरनार, अन्नूचा पहाड, माहूर, अकलकोट, गाणगापूर, दौलताबाद, पंढरपूर, व शिरडी असा आपलं उत्तरेकडून दक्षिणेंत येण्याचा पूर्वींचा मार्ग देऊन, आल्या दिवसापासून समाधिकालपर्यंत शिरडींत हंडी किंवा डेगचे निमित्तानें काल्य स्वतः सुरू करून पुढेही काळ

करण्याची प्रथा पाडून ठेविली, अनंत जीवनां शेवटपर्यंत पौंचविणारे आपण शुभ्र
ब्राह्मण आहो, व ही मशीद नव्हे, ही द्वारकामाई आहे, ही काळ्या मुसलमानाची मशीद नव्हे.
ब्राह्मणाची मशीद आहे, येथे मी काळ्या मुसलमानाची साउली पडू देणार नाही; वगैरे
वगैरे वाक्यांची गर्जना छातीला हात लावून, उभे राहून आपल्याला सत्य व अमोघ
वाणीने केली व महाराष्ट्रास नव्हे सर्व जगास चकित करून दिपवून सोडणाऱ्या अशा
अति प्राचीन अवतारचक्रांतील श्रीकृष्णावताराच्या पवित्र व दिव्य कालांत,
शिरडी एके वेळी दक्षिण द्वारकेचा भाग होता ही गोष्ट नाना प्रकारच्या पौराणिक,
ऐतिहासिक, नैसर्गिक व आख्यायिका यांच्या प्रत्यक्ष पुराव्यावरून सिद्ध करून देऊन व
बुद्धीस पटवून देऊन, प्रत्ययास आणून देऊन रेंटीत खेंचीत नेले या सर्व गोष्टी
असत्यच की काय ? नाही. नाही. त्रिशुद्धी नाही.

बाबा श्रीज्ञानेश्वर महाराजांचे अवतार होते. ते श्री दत्तप्रभु व कृष्णप्रभुही
होते. अति सूक्ष्म रीतीने बाबांच्या चरित्राचे अध्ययन करणारास हे रहस्य कळेल.

बाबांच्या मुखांतून निघालेला ज्ञाना, मात्रा, विंदु, विसर्ग, स्वरव्यंजन, हीं
अर्थपूर्ण होती व आहेत. ज्यांचा प्रत्येक शब्द सत्य, ज्यांचे प्रत्येक वाक्य व मंत्र-
वाणी अमोघ, साम्यावस्था, आत्मौपम्य दृष्टी, व्यवहार, लोकसंग्रह, वैराग्य, भिक्षा
वगैरे गोष्टी ज्ञानमकरंदांनी ओथंबलेल्या उदार दशोपनिषत्कमलकुसुमरत्नापैकी
बृहदारण्यकोपनिषदांतील तृतीयाध्यायाच्या, पंचम ब्राह्मणाच्या पहिले, दुसरे व तिसरे
मंत्रांतील ऋषिवर्य कहेल व ब्रह्मनिष्ठ याज्ञवल्क्य यांच्या संवादांतील चार एषणांचा
त्याग करून भिक्षाचार्य करणाऱ्या ब्रह्मनिष्ठस ततोतंत साजेसा अशाच होत्या.

बाबा साधक नव्हते, बाबा योगभ्रष्ट नव्हते. ते सोऽहंसिद्ध होते. ते सुक्त
होते, ते पूर्ण ज्ञानी होते, ते पूर्ण योगी होते. ते प्रत्यक्ष सगुण परमात्मा होते. जगति-
तलावर विखुरलेल्या अनंत भक्तांना ते अद्यापही आपली परमात्मसत्ता, परमात्मतेज,
परमैश्वर्य दृष्टांत व अन्य द्वारे क्षणोक्षणी पटवून देत आहेत.

मनुस्मृतीच्या खालील श्लोकाप्रमाणे बाबा सुक्त होते असे माझे मत आहे,
असे कै. महाभारताचार्य श्री. विं. वि. ऊर्फ नानासाहेब वैद्य रा. कल्याण यांनी
लिहिले आहे.

“ कपालं वृक्षमूलं च कुचेलमसहायता ॥

सर्वत्र समता दृष्टिरेतन्मुक्तस्य लक्षणम् ॥

मनु-स्मृति, अ. १०

अर्थ:—भिक्षा पात्र वा फुटकें खापर, (हाती घेऊन भिक्षा मागणे) (घर
किंवा झोपडे न करतां) तरुतली किंवा झाडाखाली किंवा मोडक्यातोडक्या नादुरुस्त
खाल जगेंत किंवा झोपड्यांत रहाणे. फाटकेंतुटकें मलिन वस्त्र नेसणे, पांघरणे

किंवा बापरणे, अपरालंबित्व (दुसऱ्यावर केव्हाही व कोठेही अवलंबून नसणे किंवा दुसऱ्याची केव्हाही व कोठेही मदत न मागणे) व सर्वत्र ठिकाणी समता, साम्य, आत्मौपम्य दृष्टि असणे, ही मुक्ताची लक्षणे आहेत.

श्री सा. ली. वर्ष २ रे अंक १० पान २६४

वऱ्हाडांतील प्रख्यात, विद्वद्बर्ष कायदेपंडित कै. श्री. दादासाहेब खापडे यांनी बाबा सगुणावतार चालते बोलते परमात्मा होते असे लिहिले आहे.

रा. व. प्रधानकृत “ साईबाबा ऑफ शिरडी ” या इंग्रजी पुस्तकास लिहिलेली प्रस्तावना पहा.

बाबा सिद्ध होते हे सत्य गीतारहस्यांत लोकमान्यांनी पान ३६४ ते पान ४०३ पर्यंत लिहिलेल्या “ सिद्धावस्था व व्यवहार ” या १२ वे प्रकरणांत केलेल्या विवेचनावरून तंतोतंत दिसून येईल. ते इच्छाजन्मी व इच्छामरणी होते. जन्ममृत्यूवर त्यांचे प्रभुत्व होतें. बाबा जन्म—मृत्यूच्या स्वाधीन नव्हते. लोकमान्य बाबांच्या दर्शनास मुद्दाम शिरडीस आले होते.

यावरून बाबा सिद्ध होते हे सिद्ध झाले. पण त्यांनी दक्षिणायनांत देह का ठेवला हे कोडे उलमडत नाही. व वर सांगितलेल्या “ देवान् देवयजोयाति ” या चार प्रकारांत किंवा “ अग्निर्ज्योतिरहश्चकलः ” या दोन मार्गांपैकी पहिल्या मार्गांत ही त्यांचा प्रयाणकाल येत नाही.

ते साधक किंवा योगभ्रष्ट नसल्यामुळे त्यांचा प्रयाणकाल धूम्रमार्गांतही येत नाही. मग सिद्धांच्या प्रयाणकालाचे नियम किंवा मार्ग कांहीं निराळे आहेत की काय हे पाहिले पाहिजे.

श्री ज्ञानेश्वरांचा समाधिकाल कार्तिक कृ. १३ शके १२१८ म्हणजे दक्षिणायनांतच आहे.

श्री निवृत्तिनाथ महाराजांचा समाधिकाल ज्येष्ठ कृ. १२ शके १२१९ म्हणजे दक्षिणायनच आहे.

श्री निवृत्तिनाथ महाराज व भगवान श्री ज्ञानेश्वर महाराज हे पूर्ण योगी, ज्ञानी व सिद्ध होते याबद्दल वाद नाही. मग त्यांनीही आपला देह दक्षिणायनांत का ठेवला ? हाही प्रश्नच आहे.

मला वाटते ही अडचण अगर हा प्रश्न वाटतो तितका अवघड नाही.

आत्मज्ञानी सिद्ध पुरुषांच्या व्यवहाराबद्दल व वर्तनावद्दलचे विवरण कौषीतम्बुपनिषदांत उत्तम प्रकारे केले आहे.

“ निश्चैगुण्ये पथि विचरतां को विधिः को निषेधः ॥ ”

जे पुरुष त्रिगुणातीत (सिद्ध, मुक्त) झाले त्यांना विधिनिषेधरूपी किंवा मार्गमार्ग (अर्चिरादिमार्ग) नियम बाधू शकत नाहीत. (श्रीशंकराचार्य)

शिवाय आपण अध्याय श्री. ज्ञा. अ. ८ श्लो. २७ व २८ यावरील भाष्यार्थांचा व त्यांतील रहस्याचा सूक्ष्म रीतीनें मनन करून नीट विचार केला नाही. या दोन्ही श्लोकांतील ‘ योगी ’ शब्द म्हणजे पूर्ण योगी पूर्ण ज्ञानी, सोऽहंसिद्ध असा आहे. व अशा अर्थानें दोन्ही श्लोकावरील भाष्य वाचलें म्हणजे ही अडचण दूर होते किंवा हा प्रश्न सुटतो असें मला वाटतें.

प्राणप्रयाणाचे वेळीं साधक मुसुक्षु जीवास अत्यंत कष्ट होतात म्हणून हे दोन सुंदर योगमार्ग शोधून काढिले. पण जरी प्राणप्रयाणाचे वेळीं अकस्मात प्रारब्धकर्मां करून कोणाचे वांट्यास कोणता मार्ग येतो हें निश्चित नाही तरी सुद्धां याच मार्गानें देह ठेवून वस्तु (ब्रह्मरूप) व्हावयाचें कीं काय ? सोऽहंसिद्ध पूर्ण योगी ज्ञान या मार्गाचें ज्ञान असतें. ते या मार्गाच्या नादीं कधींच लागत नाहीत. व कोणत्या मार्गानें देह ठेवावा याचा भ्रम किंवा मोह त्यांना कधींच पडत नाही. देह राहो अथवा जावो, आम्ही मूळचेच वस्तुरूप (ब्रह्मरूप) आहोंत अशी त्यांची दृढभावना व दृढाभ्यास असतो, इतकेंच नव्हे तर तदनुरूप त्यांचें दृढाचरण व वर्तन-सातत्य असतें.

दिवा किंवा प्रकाश या मार्गानें मजकडे आले तरच माझा सर्पपणा नष्ट होतो, नाही तर नाही, असें दोरीस कधीं वाटतें काय ? तिला तें कधींच वाटत नाही व वाटणारही नाही. हा तिजकडे अंधारांत पाहणाऱ्या अज्ञान जीवाचा भास आहे. कोणत्याही स्थितींत ती दोरीच असणार.

मला तरंगपण आहे कीं नाही हें पाण्याला कधींच भासत नाही व भासणारही नाही. तरंग (लाट, कल्लोळ) हा पाहणाऱ्याच्या अज्ञान दृष्टीचा आभास आहे. कोणत्याही स्थितींत पाणी (तरंग, लाट, बुडबुडा, भोंबरा वगैरे वगैरे) हें पाणीच असणार. अमक्या मार्गानें मजकडे आलें तरच मी पाणी नाही तर नाही असें पाण्याला कधीं वाटतें काय ? त्याला तें कधींच वाटत नाही. तरंगामुळें पाण्याला कधीं स्वतंत्र जन्म येत नाही, किंवा तरंग लोपामुळें पाणी कधीं कालवशा होत नाही.

त्याप्रमाणें देहांत असतांना देहासकट जे सोऽहंसिद्ध पूर्ण योगी वस्तुरूप झाले, जे देशकालादि सर्व तेच झाले; ज्यांच्या ठिकाणीं आतां देहाचें मान (माग-सुख पत्ता, भिन्नभाव) उरलें नाही, ते कोणत्या कालीं व कोणत्या मार्गानें शरीर ठेवावें, हे मार्ग शोधण्याची नसती उठाटेव करतात कशाला !

असें पहा कीं, जेव्हां घट (मडकें, घडा) फुटतो तेव्हांच कां त्यांतील आकाश महदाकाशास मिळतें, नाहीं तर चुकतें कीं काय ? घट फुटला म्हणजे विकसित आकाशाचा किंवा उपाधीचा लोप होतो इतकेंच. वास्तविक पाहतां घटाकाश, मटाकाश व महदाकाश हे त्यांना उपाधि किंवा आकार मिळण्याचे पूर्वी जेथें व जें होतें तसेंच तें उपाधिलोपानंतरहि आहे.

अशा सुंदर ज्ञानानें त्या पूर्ण सोऽहंसिद्ध योग्यास मार्ग व अमार्ग (अर्नि-रादि व धूम्र) यांचा भ्रम कधीच पडत नाहीं. ते वाटेल तेव्हां व वाटेल त्या मार्गांनिं जन्म घेतील व वाटेल तेव्हां व वाटेल त्या मार्गांनिं देह टेवतील. त्यांना दक्षिणायनाची किंवा धूम्र मार्गांतील इतर योगांची अडचण नाहीं.

मग वाटेल त्या ठिकाणीं, वाटेल त्या कालीं, देहबंधन असो अथवा नसो, त्या सोऽहंसिद्ध पूर्ण योग्याच्या अनिर्वंध शाश्वत ब्रह्मभाव स्थितींत विश्वाड येत नाहीं. तो कल्पाचे प्रारंभी जन्माच्या तडाख्यांत सांपडत नाहीं. कल्पाचे शेवटीं मरणानें जलप्रलयांत बुडत नाहीं. व जन्ममृत्यूच्या मधल्या स्थितींत स्वर्गसंसारसुखामागानें फसतही नाहीं. अशा ज्ञानानें जो योगी किंवा सिद्ध होतो त्यालाच या बोधाच सरळपण, वर्मपहस्य कळतें. कारण तो या सर्व स्वर्गसंसारभोगांना स्वस्वरूप सुखानंदाशीं तोळून पाहतो व स्वर्गसंसारभोग क्षणिक व असार आहेत असें पूर्ण अनुभवांतीं समजून, त्यांचा त्याग करून सोऽहंसिद्ध जी निजस्थिति त्याच स्थितीचा स्वीकार करतो. इंद्रादि देवांचीं ऐश्वर्यें अत्यंत सुखानंदाची म्हणून जिकडे तिकडे जीं गाजलीं असतात तीं निजात्मस्थितिसुखानंदापेक्षां सर्वस्वीं हिणकस अतएव त्याच आहेत असें मानून त्यांचा धिःकार करतो.

अशा सोऽहंसिद्ध पूर्ण योगी बाबांना, ज्ञानेश्वर महाराजांना अथवा निवृत्तिनाथ महाराजांना प्राणप्रयाणाचे किंवा समाधिकालाचे वेळीं दक्षिणायनाची अडचण कधी भासणार ? ती अडचण योगभ्रष्टांना सिद्धांना नव्हे. श्री शा. अ. ८ श्लो. २७ वरील माध्य ओं. २४७ ते २६० पहा.

याप्रमाणें भगवान श्रीज्ञानेश्वर महाराजांनीं बाबांच्या दक्षिणायनांतील समाधिकालाचें सांकडें फेडून, योगाभ्यास करणाऱ्या सुसुधु भक्तजनांकरतां त्यांतील खलही प्रगट केले आहे.

असो. ज्यांच्या दिल्व प्रेरणेनें ही वाङ्मयी सेवा करण्याची स्फूर्ति झाली त्या विश्वसंभव, विश्वभर, विश्वाधार विश्वसंहारक साईमाउलीचे आधिपंजरावर ही अष्टादश वाङ्मयी कुसुमांजलि धनन्यभावे व प्रेमादरानें समर्पण करून प्रिय वाक्क-हंदाची रजा देतो.

संतपदधुलिरज-कण दासानुदाय,

बाबांचें बाळ

श्रीसाईबाबा.

श्रीसाईबाबा शिरडी संस्थान कमिटीची सभा शिरडी येथे दीक्षित वाड्यांत गुरुवार तारीख ३१ माहे डिसेंबर सन १९४२ रोजी दुपारी २ वाजतां भरली होती त्या सभेचे टिपणः—

हजर समासदांचीं नांवे

१. रा. व. मो. वि. प्रधान.	२. श्री. व. ना. गोरक्षकर.
३. रा. सा. य. ज. गाळवणकर.	४. श्री. र. भा. पुरंदरे.
५. श्री. द. दा. रासने.	६. श्री. तात्याजी गणपत पाटील कोते.

सं. कमिटीचे चेअरमन रा. व. मो. वि. प्रधान यांचे अध्यक्षतेखाली सभेच्या कामास सुरवात होऊन पुढीलप्रमाणे कामे उरकण्यांत आलीः—

ठ. नं. १. गेले ता. २०।१०।१९४२ चे सभेचे टिपण सर्वानुमते मंजूर करण्याचे ठरले व त्यावर अध्यक्षींची सही झाली.

ठ. नं. २. अजेंडा कलम १—ह्या बाबतीत खाली लिहिल्याप्रमाणे ठराव सर्वानुमते मंजूर झाले.

१. रा. रा. रा. वा. घैसास ह्यांनी शिरडी संस्थानचे खजिनदारीच्या जागेचा दिलेला राजीनामा स्वीकारण्यास कमिटी कबूल आहे. परंतु ज्या अर्थी ता. ३१।१२।१९४२ पर्यंत रा. घैसास हे शिरडी संस्थानचे खजिनदार आहेत त्या अर्थी संस्थानचे १९४२ चे हिशोब ऑडिटरकडून तपासून पास होईपर्यंत त्यांचा राजीनामा स्वीकारता येत नाही व रा. घैसास ह्यांनी त्यांचेकडील संस्थानचे हिशोब संस्थानचे ऑडिटरकडून तपासून घेण्याचे काम चालू आहे ते पुढे करून घ्यावे. ता. १।१।१९४३ पासून रा. घैसास ह्यांनी संस्थानचे खजिनदाराचे काम पाहू नये, व संस्थानचे पैशाची देवघेव कोणत्याही प्रकारे करू नये. ती कामे ता. १।१।१९४३ पासून संस्थानचे दुय्यम खजिनदार रा. रा. दाजी विठ्ठल सांबारे ह्यांचेकडे सौंपविली आहेत व त्यास त्यांची कबुली आहे. ता. १।१।१९४३ नंतर रा. घैसास ह्यांचेकडे संस्थानच्या वर्गण्या वगैरे आल्यास त्या त्यांनी स्वीकारू नयेत व त्या त्यांनी रा. सांबारे यांचेकडे पाठविण्याची तजवीज करावी. रा. घैसास ह्यांचेकडे संस्थानची पावतीबुकें, चेंकबुकें, बँकबुकें व इतर कांहीं कागद असल्यास ती त्याने रा. सांबारे ह्यांचेकडे द्यावीत.

२. ज्या अर्थी रा. वैसासच्या स्वजिनदारीच्या जागेचा राजीनामा वर नमूद केल्याप्रमाणे स्वीकारतां येत नाही त्या अर्थी संस्थानचे कमिटीच्या सभासदत्वाचा राजीनामा तूर्त स्वीकारतां येत नाही.

३. रा. वैसास ह्यांनीं श्रीसाईलीला मासिकाच्या संपादकत्वाचा (एडिटरशिपचा) दिलेला राजीनामा कमिटी ता. ११/११/९४३ पासून स्वीकारित आहे व त्याचे जागीं रा. रा. श्रीधर नारायण खारकर संस्थानचे ऑनररी सेक्रेटरी, ह्यांची नेमणूक केली आहे. रा. वैसास ह्यांनीं श्रीसाईलीलेचे संपादक ह्या नात्यानें वेळोवेळीं संस्थानास जी मदत केली आहे त्याबद्दल संस्थान त्यांचे फार आभारी आहे.

ठराव मांडणार—रा. रा. द. दा. रासने.

अनुमोदन देणार—रा. रा. तात्याजी ग. पाटील कोते.

ठ. नं. ३. अजेंडा कलम २—ह्या बाबतींत खाली लिहिल्याप्रमाणे ठराव सर्वानुमते मंजूर झाला.

“The whole clause (g). of Rule No 23 of Shirdi Sansthan Rules should be substituted as under—
(.g) To keep a public account in the Postal Savings bank to be operated upon either by the Hon. Treasurer and one of the Trustees, or by the Hon. Secretary and one of the Trustees as the Committee deems fit to do.”

(2) The Secretary is authorised to give effect to this arrangement as regards the operation of the existing public account in the Postal Savings Bank at the Thana post office by carrying out the necessary correspondence with the postal Authorities concerned.

ठराव मांडणार—रा. रा. र. भा. पुरंदरे.

अनुमोदन देणार—रा. सा. व. ज. गाळवणकर

ठ. नं. ४. अजेंडा कलम ३—रा. रा. रासनेचेकडे भांडी खरेदीचे काम सोंपविलेले बाबतींत त्यांनीं खुलासा केल्यावरून त्यांचे मार्फतचे खरेदी बिल अदमासे व. ४३५ वन १९४२ चे सालांत चुकते करण्यास सर्वानुमते ठरले

सर्वानुमते मंजूर.

ठ. नं. ५. अजेंडा कलम ४—सध्यांच्या परिस्थितीमुळे ह्या बाबतीत विचार न करण्याचें सर्वानुमते ठरलें.

सर्वानुमते मंजूर

अध्यक्षांचे परवानगीने खालील ठराव सर्वानुमते मंजूर झालाः—

ठ. नं. ६. “ This Committee resolves that the amount at present lying in the Current Account of the Imperial Bank of India should be invested in Govt. Paper to the extent of face value of Rs. 7,000.”

ठ. नं. ७. खालील लिहिल्याप्रमाणें श्रीमंत के. जी. बुटी यांचे ता. १७।१२।१९४२ च्या पत्रास उत्तर देण्याचे सर्वानुमते मंजूर झालेः—

“ the Sansthan is prepared to take over the honorary supervision of the upper floor of the Samadhi Mandir in the sense that they will hold the custody and carry out the cleaning and ordinary white washing. But as the present condition of the said upper floor is such as requires immediate repairs and oil painting, if for nothing else then at least for the sake of the preservation of the deteriorating wooden Structure all round. Shrimant K. G. Booty is therefore requested to let the Sansthan know as to how he proposes to meet the said requirement. The Sansthan regrets that they cannot agree to take over the honorary supervision of the upper floor in absence of definite information on this point.”

ठ. नं. ८. भक्तमंडळाचे साधारण सभासदांसाठी १२ भक्तांचे व तहहयात सभासदांसाठी २ भक्तांचे आलेले अर्ज सर्वानुमते मंजूर करण्यांत आले.
सर्वानुमते मंजूर

ठ. नं. ९. चालू परिस्थितीत संस्थानांत रात्रीचे पहान्याची जरूरी वाटल्यामुळे ऑक्टोबर महिन्यापासून प्रथम संस्थान नोकरीपैकी दोन दोन इसमांच्या

दोन जोड्या, प्रत्येक इसमास मासिक आलावन्त रूपये दोन देऊन रात्रीचे पहान्याची योजना चिटणीस यांनी केली होती. परंतु संस्थान नोकरास रात्रीचे पहान्याचे काम करून दिवसा काम करणे गैरसोयीचे होते असा अनुभव आल्यावरून स्वतंत्र पहारेकरी नोकर नेमण्याची जरूरी पडली. अशा कामावर पोलिस खात्यांतील एक पेन्शनर इसम मिळाल्यामुळे त्याची नेमणूक डिसेंबर महिन्यापासून केली आहे व त्यास तूर्त दरमहा वेतन रु. १० ते ११ देणेंचें ठरविलें आहे. ही योजना ही सभा सर्वानुमते मंजूर करिते व या पहारेकऱ्यास दरमहा पगार लायकीप्रमाणें रु. १० ते १२ देणेंस चिटणीस यांस अधिकार देते.

यानंतर अध्यक्षान्चे आभार रा. रा. च. ना. गोरक्षकर यांचे सूचनेवरून मानण्यांत येऊन कमेटीचें काम संपविण्यांत आलें.

ओं. चिटणीस,

अध्यक्ष

श्रीसाईबाबा शिरडी संस्थान.

मा. वि. प्रधान

ता. ३१-१२-४२

श्रीसाईनाथ प्र०

डिसेंबर १९४२ चें शिर्डीवृत्त

या महिन्यांत मुंबई, पुणे, ठाणे, नाशिक, नगर, हैद्राबाद, सिकंदराबाद, औरंगाबाद, बेळगांव, धुळे, जुन्नर, रामनगर, कुंभकोणम, मायावरम, धर्मावरम, त्रिवाळर, कडप्पा, मद्रास, भैसर, वैगळूर, ताडपत्री, तंजावरम, सेलम, गुंडकळ, वेळोर, अलीबाग, अरनाळा, मद्र, डहाणू, बोलाराम, अंधेरी, एडगांव, विरा, कौरे गांवांहून बरेच भक्त श्रीचे दर्शनास आले होते.

देणगी

(श्रीसाईनाथ मंडळ वेळोर) कडून दोन रेशमी जरीकाठी उपरणी अर्पण, हस्ते श्री. सी. चक्रवर्ति ककील, वेळोर.

श्री. विश्वनाथ सुकुंदराव कोठारे, सोनव्हिळा घोडबंदर रोड, खार-मुंबई नं. २१ गुलाबी जरीकाठी बनारसी रेशमी शोला अर्पण,

सौ. कलाबाई रघुनाथ चांदोरकर लक्ष्मणवाडी शुगर कं., शिर्डी, पितळी लहान
मिरांजने चार अपण.

धर्मकृत्य (अभिषेक, अर्चन,) (नैवेद्य. सु. ब्रा.) दरमहाप्रमाणे याही
महिन्यांत अभिषेक लघुरुद्र, विष्णूसहस्र अर्चन, नैवेद्य, ब्राह्मण सुवासिन भोजन,
कौरे धर्मकृत्ये बरीच झाली.

कीर्तने

संस्थान गवई यांची कार्तिक वद्य एकादशी, श्रीज्ञानेश्वरपुण्यतिथि, मार्गशीर्ष
शुद्ध एकादशी, श्रीदत्तजयंती, भक्तमंडळीचेकरितां एक कीर्तन, अशी पांच
कीर्तने झाली.

नवलविशेष

श्रीदत्तजयंतीप्रित्यर्थ श्री. पाहुकावर अभिषेक कीर्तन भोजन असें झाले.

श्री. डॉ. मधुसूदन भगवंत गव्हाणकर, मुंबई, यांचे श्रीमंदिरांत मित्रमंडळींसह
संगीत भजन झाले.

श्री. एस्. के. तीर्थ. तंजावर (घटवाद्य) वादन श्रीमंदिरांत झाले.

श्री. सौ. जंपकलक्ष्मी. त्रिवाळूर, जि. तंजावर. या मद्रासी बाई शिर्डीस
चारपांच दिवस होत्या. यांनी श्रीसाईबाबांचेबद्दल तामीळ भाषेत पुष्कळशी पदे रच-
लेली आहेत, श्रीमंदिरांत स्वतः रचलेली पदे म्हणून भजन केले. या बाई अन्न
श्रात नार्हात, लिंबाचे सरबत मात्र घेतात. यांची वृत्ती फारच सात्विक प्रेमळ होती.

(क्ष) बाई भक्त यांचेही श्रीमंदिरांत शाल्लोक्त गायन झाले.

यंदाचे साली नाताळ सुद्धांत मद्रासकडील भक्तमंडळी चालू परिस्थितीमुळे
घारशी आली नार्हात.

संस्थानकमेटीची ज. मिटिंग ता. ३१।१२।४२ रोजी झाली.

शिर्डीचे हवापाणी:—या महिन्यांत ४।५ दिवस बराच पाऊस पडला.

आपला नम्र,
चिहल य. मराठे.

अनुभव

१

श्री. डॉक्टर के. एन्. श्रीनिवासन् ५९ गवीपूर वसवन गुठी बेंगलूर यांचाः—

मी कुटुंबांतील मंडळींस न सांगतां वाटखर्चास व इतर खर्चास कांहीं पैसे घेऊन शिर्डीस श्रीसाईबाबांचे दर्शनास ता. १९।१।४२ रोजीं आलो. शिर्डीस तीन दिवस राहिलों. श्रींचे समाधीवर अभिषेक, विष्णुसदस्त तुलसी अर्चन, नैवेद्य असें धर्मकृत्य करून श्रींची उदीप्रसाद घेऊन पंढरपुरास गेलों. श्री. विठ्ठल गहिनाथ बडवे यांचे घरीं उतरलों. पंढरपुरास श्रीस तुलसी अर्चन, अभिषेक, नैवेद्य, ब्राम्हण, सुवासिन वगैरे धर्मकृत्य केलें. श्री. विठ्ठल बडवे यांना दक्षिणा देणेसाठीं पैशांचें पाकीट उघडून पाहतां तों त्यांत पै सुद्धां नाहीं. पाकीट रिकामें. कोणी पैसे काढून घेतले म्हणवे तर पाकीट कमरेला घट्ट बांधलेलें. मनाला फार काळजी लागली. आतां कसे करावे. थेंवें आपणाला उसने पैसे कोण देईल असा विचार करीत संचित वसलों. बडवे यांनीं विचारलें, आपण फार काळजींत दिसतां. मी म्हणालों होय. विठ्ठल, माझे पाकिटांत पैसे होते पण आतां त्यांत कांहीं नाहींत. पैसे कसे नाहीसं झाले याचा मला कांहींच उलगाडा होईना. थेंवें मला कोणी पैसे दिल्यास मी घरीं गेल्याबरोबर मनिआर्डरनें पाठवून देईन. बडवे म्हणाले, मी थोड्या वेळानी तुम्हास काय तें सांगतां. असें म्हणून थोड्या वेळानीं विठ्ठल बडवे यांनीं दोन रुपये मात्र आणून दिलें. आतां हे दोन रुपये घरीं जाण्यास पुरणार कसे असा विचार करूं लागलों इतक्यांत जवळच रेल्वे गाईड पाहूं लागलों. इतक्यांत एक विचार सुचला. कोल्हापुरास लॉ कॉलेजांत बेंगलूरचे कांहीं विद्यार्थी आपले परिचयाचे आहेत तेव्हां त्यांना भेटून वाटखर्चास पैसे उसने घ्यावे असा विचार करून रेल्वे गाईड पाहिलें तों कोल्हापुरास पंढरपुराहून दोन रुपये सव्वा आठआणे चार्ज पडतो. आतां विठ्ठल बडवे यांनीं दिलेले दोन रुपये आहेत सव्वाआठ आणे पाहिलेजत, म्हणून पुन्हा पाकीट उघडून पाहूं लागलों तों त्यांत फक्त सव्वाआठ आणेच दिसले. ते पाहून आश्चर्य वाटलें व रात्रीचे गाडीनें कोल्हापुरास निघालों. ता. २५।१।४२ रोजीं सकाळीं कोल्हापुरास उडपी हॉटेलांत उतरलों. स्नान वगैरे करून श्री. अंबाबाईंचे दर्शनास गेलों. श्री. जगदंबादेवीस लक्ष्मी कुंकुम अर्चन केलें व पुन्हा बिन्हाडीं परत आलों, भोजन केलें. रेल्वे गाईड पाहूं लागलों तों कोल्हापूर ते बंगलूर आठ रुपये आठ आणे चार्ज पडतो. देवीस अर्चन केलें तो व भोजनखर्च मिळून साडेनऊ रुपये लॉ कॉलेजांत जाऊन मारून आणावे म्हणून निघणार तोंच पुन्हा एकदां पैशांचें पाकिट उघडून बघावें म्हणून पाकीट उघडून

गाहतीं तों त्यांत साडेनऊ रुपये होते. वेड लागल्यासारखें झालें. मनांत म्हणालों, बाबा ही कृप जावू आहे ! ताबडतोब डोक्यावाटे आनंदाशू आले. मग लौकरच बेंगळुरास निघालों. रात्रीं मेलमध्ये खूपच गर्दी. थोड्या वेळानें एक मनुष्य बरील बांकावर निवळ तो उतरून गेला. मी त्या जागीं जाऊन निजलों. झोंपही चांगली लागली. हरिहर स्टेशनला जागा झालों. सकाळची वेळ स्टेशनवर उतरून शौचमुखमार्जन झालेपलें व पुन्हां गाडींत बसलों तों बेंगळुरास पोहोंचलों. स्टेशनवर टांगा करून बरीं गेलों व घरांतील मंडळीस टांगेवाल्यास पैसे देणेस सांगितलों. घरांत जाऊन बोट काढू लागतो तों कोटांतून खळखळ असा अवाज होऊन दोन रुपये खाली पडले. हे रुपये पाहून मग सर्व हकीगत घरांतील सर्व मंडळीस आनंदानें सांगू लागलों. हे दोन रुपये विठ्ठल गहिनाथ बडवे यांनीं पंढरपुरास दिलेले ते परत मनिऑर्डरनें पाठवून दिले.

२

मि. एस. आर. एकंबरम्, बी. ए. बी. एल. वकील, सीकंदराबाद.

हे ग्रहस्थ शिडींस श्रीचे दर्शनास आले. त्यावेळीं चार दिवस शिडींत राहून जातांना चिटणीस यांची मुद्दाम भेट घेऊन पुढीलप्रमाणें आपला अनुभव सांगून गेले:—

आपणांस नेहमीं फिटस् येतात व आपण केव्हां व कोठें पडतो याचा नेम मळ्यामुळें आपलेवर धरिं सारखीं दोन माणसें पाहण्यावर असतात. अलीकडे साईबाबांची माहिती कानीं आली व नंतर कांहीं पुस्तकेंहि वाचलों. त्यानंतर आपण शिडींस जावें ही भावना उत्पन्न होऊन मनास सारखा ओढा लागला. अखेर एक दिवस निघण्याचा वेत निश्चित केला. पण आपण एकटेच निघावें ही भावना असल्यामुळें घरची मंडळी संमति देईनात. तरीपण बरोबर कोणास न घेण्याचा निराधार करून आपण निघण्याचें ठरविलें. स्टेशनवर मंडळी पोहोंचविण्यास आली होती त्यांचा कोणास तरी बरोबर देण्याचा सारखा आग्रह होता. अखेर गाडींत बसतांना गाडीस नातेवाईक मंडळी पाहून त्यांचे आघारावर आपले एकटे जाण्यास संमति मिळाली. गाडींत अगर वाटेंत कांही एक त्रास न होतां आपण शिडींत आलों. चार दिवसांचे वास्तव्यांत कांहींच त्रास झाला नाही. बाबांची ही लीला व कृपा व त्याचप्रमाणें संस्थानची व्यवस्था पाहून मनास वाटलेलें समाधान शब्दानां व्यक्त करितों येत नाही !

सदरद्द गृहस्थ चार दिवस होते परंतु फारसे कोणाशी वोलत नसत. त्यांचे डोक्यावर व तोंडावर बऱ्याच जखमांच्या खुणा होत्या व त्या वेळोवेळीं पडल्यामुळे झाल्या असल्याचें त्यांनीं समक्ष सांगितलें. जाताना मॅनेजरनें त्यांची चिटणीस बांस समक्ष भेटण्याची इच्छा असल्याचें कळविल्यावरून समक्ष भेट्यांत त्यांनीं सांगितलेली इकरीगत ऐकल्यावर पाहिजे तर आपणांबरोबर गाडींत बसविण्यास मनुष्य देतो म्हणून सांगतां, कांहीं जरूर नाही, बाबांनीं जसे आपले पायांशीं खेचून आणिलें तसे ते निर्विघ्न पोहोचवतील म्हणून ते म्हणाले.

श्रीसाईबाबा प्रसन्न

जानेवारी १९४३ चें शिडी वृत्त

चाळ महिन्यांत सुंबई, पुणे, ठाणे, नगर, सातारा, बंगळूर, सेलम, करनूल, म्हैसूर, कोईमत्तूर, वरंगल, हैद्राबाद, सिकंदराबाद, गुंटूर, मद्रास, राहाबादवाडी, गुंटकल, चिकबळ्हापुर, अडोनी, बल्लारी, औरंगाबाद, पूर्णा, बोडी, तंजावर, नाविक, न्यूदिल्ली, परेल, अंधेरी, त्रिचनापल्ली वगैरे ठिकाणची भक्त मंडळी श्रीचे दर्शनास आली होती.

देणगी

श्री. जी. नारायण राजू १५१ कालम्मास्ट्रीट म्हैसूर. जरीकाठी सुती उपरणें (कोहमतुरी) अर्पण.

श्री. नाझामबाई दस्तूर बंगला दादर (सुंबई) रेदामी चादर (चिटाची गुलाबी) अर्पण.

श्री. गोदावरीबाई उपासनी मठ साकोरी गळेफ (सॅटीन्) पोपटी रंगाचा अर्पण.

श्री. चंदनमल मारवाडी शिडी शुभ्रकाठी उपरणे जोडी (सुती) अर्पण.

श्री. होमेसा सागी भरून, रुस्तमबाग भायखळा सुंबई, ४ चार निरांजनें पितळी अर्पण.

श्री. रत्नसभापती श्रवणूर २५३ रास्तापेठ पुणे. हिरवेकाठी खादीचे उपरणें अर्पण.

श्री. नामदेव सावळाराम रासने, दुकान अहमदनगर, तांडुळ (एक पळा) अर्पण. हस्ते श्री. द. दा. ऊर्फ नानासाहेब रासने, पुणे.

धर्मकृत्य

दरमहाप्रमाणे श्रीचेचरणीं अभिषेक, लघुद्रव्य, विष्णुसहस्र अर्चनें, नैवेद्य, ब्राह्मण, सुवासिनी, वगैरे धर्मकृत्यें झालीं.

अन्नदान

श्री. जन्नागड्डा विरण्याशेष्टी मर्चेट बळारी या भक्तांनीं श्रीस लघुद्रवाभिषेक अर्चन महानैवेद्य, गूळ, शिरा, वरण, मात, माजीचें भोजन अशीं धर्मकृत्यें केलीं.

कीर्तनें

संस्थान गवई यांची मार्गशीर्ष वा। ११ व पौष शु। ११ अशी दोन कीर्तनें झालीं व बाहेरगांवचे हरिदास ह. भ. प. लक्ष्मणबुवा जुन्नरकर, ऋषीकुल-आश्रम बरोवली, यांचें कीर्तन झालें. संस्थानकडून एक रुपया नारळ प्रसाद देणेत आला.

नवल विशेष

श्री. विनायक अबाजी सवई, संगमनेर, यांनीं श्रीमंदिरांत गायनाची हजेरी दिली. संस्थानकडून नारळप्रसाद देणेत आला. शिडीं येथील हवा पाणी चांगलें भाहे.

आपला,

वि. य. मराठे.

श्री साईनाथ प्रभस

फेब्रुवारी १९४३ चें शिडीं वृत्त

या माहिण्यांत त्रिचनापल्ली, नेळोर, गुंटकल, सिकंदराबाद, औरंगाबाद, कुर्दुवाडी, अहमदनगर, बळारी, लाहोर, अनंतापूर, विजगापट्टण, कानपूर, मुंबई, कल्याण, कोईमतुर, एल्लर, जुन्नर, सेलम, मद्रास, नागपूर भीमावरम, हुबळी, बेंगळूर, कडळूर, वगैरे गांवचे भक्त येऊन गेले.

देणगी

श्री. एम. एस. नारायणराव क्लार्क पोस्टल ऑडिट नागपूर, हिरवा जाळीचा कपडा पांच हात अर्पण. श्री. व्ही. मार्गसहाय पोस्टल क्लार्क ऑडिट ऑ. नागपूर, हिरवा जाळीचा कपडा हात पांच अर्पण. श्री. के. एन. चौधरी वक्रील एल्लोर, रेवामी उपरणें हात पांच अर्पण.

(अग्नि. अर्चन) धर्मकृत्य.

अभिषेक, अर्चनें, नैवेद्य, ब्राह्मण, सुवाशिणभोजन वगैरे धर्मकृत्यें नेहमीप्रमाणें झालीं. शिवाय लघुद्रव्यी बरेच झाले.

कीर्तन

संस्थानगवई यांची पौषवद्य ११ स व मात्र शु. ११ व श्रीरामदास नवमीप्रीत्यर्थ अर्शा तीन कीर्तनें श्रीमंदिरांत झालीं.

नवल विशेष

श्री. ह. भ. प. दासगणूमहाराज मंडळीसह उभ्या उभ्या मोटारनें येऊन दखीन घेऊन गेले.

श्री. पी. एम. मोहनराव व चि. रमण मोहनराव भीमाराव या पितापुत्रांनी श्रीमंदिरांत संगीत भजन केलें. भजनांत निरनिराळ्या रागांत श्री बाबांची केलेलीं प्रेयांनीं म्हटलीं, भजन फारच सुंदर केलें.

शिर्डी येथील हवापाणी उत्तम आहे.

आपला नम्र,
वि. य. मराठे.

श्रीसद्गुरु साईबाबा प्रसन्न

कै. ह. भ. प. बाळाराम कृष्णनाथ धुरंधर, वी. ए. एलएल. बी. व्हॅब्लोनेट, माजी प्रिन्सिपाल, गव्हर्नमेंट लॉ स्कूल, मुंबई, यांनी सन्त मुकुटमणि श्रितुकाम महाराज यांचें सन १९२८ सालीं चरित्र लिहिलें. आ चरित्रांतली प्रस्तावनेतील उक्ता.

सन १९१२ सालीं कै. ह. भ. प. बाळाराम धुरंधर हे शिरडीस साईबाबांचे दर्शनास गेले असतां बाबा म्हणाले “ही दरबारची भाणसें आली.” दर्शन घेतल्यानंतर बाबा म्हणाले “तुमची आमची ६० पिढ्यांची ओळख आहे.” पुन्हां काहीं वेळानें ते बाबांची सेवा करू लागले असतां बाळारामांना बाबांनीं चिलीम ओढावयास दिली. संवय नसतां बाबांनीं वारंवार दिलेली चिलीम अखेर न किरांत श्रद्धेनें प्रसाद म्हणून ते ओढीत व त्यामुळें ठसका लागून थोडा वासही झाल्यासारखा वाटे. बाळारामांना दम्याची व्यथा होती, ती बाबांची चिलीम ओढल्या दिवसापासून बंद झाली. बाबांनीं समाधी घेतली त्या दिवशीं ती व्यथा पुनः उदकली तेन्हां बाळाराम म्हणाले कीं, “बाबांनीं मला ही खूप दिली.” शिरडीस बाबांनीं आरती चालली असतां श्रीपंढरपूर येथील पांढुरंग मूर्तीवरील तेजासारखेंच दिव्यतेव त्यांना बाबांच्या चेहऱ्यावर दिसलें आणि बाबांवर आंघोळी पूर्ण निद्रा जडली.

श्रीशंकर

२७

श्री सद्गुरु साईबाबा

श्री. सच्चिदानंदा सद्गुरु आधुनिक संतचूडामणी श्री साईबाबा महाराज संस्थान, शिर्डी, ता. कोपरगांव, जि. अहमदनगर यांचा सालाबादप्रमाणे श्रीरामजयंती उत्सव चैत्र शु. ९ शके १८६५ बुधवार ता. १४ एप्रिल १९४३ रोजी श्रीक्षेत्र शिर्डी येथे महाराजांच्या मंदिरांत होणार आहे. तरी या समयी आपण कृपा करून आपल्या कुटुंबांतील बालगोपालासह व मित्रमंडळीसह श्रींच्या तीर्थप्रसादास अवश्य यावे व श्रीं विनंती आहे.

उत्सवाचा कार्यक्रम

- ता. १३ एप्रिल चैत्र शु. ८ मंगळवार:- उत्सव मूर्तीची स्थापना व दुपारी कीर्तन.
- ता. १४ ,, ,, शु. ९ बुधवार:- कावडी मिरवणूक, श्रींचे समाधीस गंगास्नान, जन्मोत्सव कीर्तन, भोजनसमारंभ, काठ्या, संदल व चावडी यांच्या मिरवणुकी व दारुकाम.
- ता. १५ ,, ,, शु. १० शुक्रवार:- कुस्त्या, कीर्तन व रथाची मिरवणूक.
- ता. १६ ,, ,, शु. ११ शुकवार:- कीर्तन व रात्री श्रींची पालखी.
- उत्सवाचा कार्यक्रम
- ता. १७ मार्च चैत्र शु. १२ शनिवार:- गोपाल-काला व तीर्थप्रसाद

श्री साईबाबा शिर्डी संस्थान कमिटी मार्फत

शिर्डी
ता. २६ मार्च १९४३

आपला नम्र,
सकल संतचरणारज,
दासगणू

सूचना:- जरूरीप्रमाणे कार्यक्रमांत फेरफार करणेत येईल. वर्गाच्या संस्थानचे ऑ. विठ्ठल, श्री. श्री. ना. खारकर, (३७ चरईरोड, ठाणे) अगर ऑ. दु. खजिनदार श्री. राजी विठ्ठल सांबरे (वर्तक वाडी, विलेंपालें मुंबई, नं. २४ यांजकडे पाठवाव्या.)

213

ANNOUNCEMENT.

Shri Ramajayanti Utsava for the Shaka year 1865 of Shri Sadguru Sai Baba will as usual be celebrated at His Shrine at Shirdi, Taluka Kopergaon, Dt. Ahmednagar. All devotees of Sai Baba are invited to attend and partake in the celebrations which will commence from Tuesday the 13th and terminate on Saturday the 17th April 1943.

Contributions should be sent either to the Sansthan's Hony. Secy. Mr. S. N. Kharkar, (37 Charai Road, Thana) or Asst. Treasurer, Mr. Daji Vithal Sambare, (Vartak wadi, Ville-Parle, Bombay No. 24.)

SHIRDI
13th March
1943

Shri Sai Baba Shirdi Sansthan Committee,

Your humble servant
of all saints
DASGANU.

Shri Sai Baba's Charters

Baba's Promises

(As : Dwarakamayi)

1. This is Dwarakamayi of ours on which you are sitting. This wards off all danger and anxieties from her children. Highly merciful is this Masidi Ayi. She is the mother of those who place their entire faith in her. If they are in danger, she will save them. Once a person climbs into her lap, all his troubles are over. He who sleeps in her shade attains bliss.
2. What can the snake do to Dwarakamayi's children ? They look on amused when the snake appears. When Dwarakamayi protects can the snake strike ?
3. We have no need to fear. Strike, let me see how you can strike and kill ?
4. This is not a mosque. It is Dwarka. Those who seek refuge in her will never be harmed.
5. As soon as one climbs the steps of this Dwarkamai sufferings due to Karma are at an end and joy begins. That Fakir (God) is very kind and relieves your troubles.
6. When any one enters this Dwarka Mayi, his goal (object) is achieved.
7. This place (Dwarakamayi) is for Tarana, i. e. saving people, and not Marana i. e. killing them.
(Meaning of Dwarakamayi) Masudi Ayi, i. e. Dwarakamayi is Sai.
8. I do nothing. I receive nothing. Datta calls for his own. He has called for Rs. 15/- his due and given it to Masudi Ayi. So the money has been received (by me).

To be continued.

S. B. Kesaviah

Experiences

Mr. : Shankarrao D. Balvalli, a Sai Bhakta residing at Vakola, a suburb : of Bombay furnished the following account of his experience when he recently called out the secretary, at his residence in Thana.

He had a neighbour staying just opposite to him and he was known to him to be a very pious man and hence was very friendly attached to him. About a year back one day he came to know that his friend had discarded his wife some 10 years since and the lady, who was so long being taken care of by her father was brought to her husband for shelter by her brother, as the father was no more and the brother was not in a position to maintain her. The husband was, however, not prepared to shelter his wife and the whole locality was sorry on the plight of the lady. Ultimately the matter was brought to the notice of Mr : Balvally. He prevailed upon the husband to abide by the decision of Sai Baba in the matter as final and proposed that he should accompany him to Shirdi for the purpose. The husband agreed and they both went to Shirdi.

During the noon Arati the husband as advised had arranged to get Baba's order by Chits. Both were present during the Arati and as usual the poojari obtained a chit at the hand of a boy present and gave it to the husband who put it in his pocket. There was great rush as usual at the Pooja Hall to get out after taking Tirth Prasad. The husband started enquiry of Balvally about the various photos of old devotees hung around the hall and forgot all about the chit which he kept in his pocket.

At the time they both left the hall, the Poojari gave the husband one more chit (of the two given to him to be used for the purpose instead of its being left idle on the Samadhi). The husband took it in his hand and on reaching their room read it and showed it to Mr. Balvally seeing that, though Mr. Balvally felt sorry for the decision, said he had now nothing to say in the matter and that they have to abide by Baba's order.

At night both were fast asleep when the husband roused Mr. Balvally rather in a terrified mood which Mr. Balvally took to be due to the presence of either a scorpion or reptile a common thing at Shirdi. But it came as a surprise when he heard the husband's version for the cause of his rousing him. The husband gave him to understand that he had a dream in which some one reminded him about the chit he had in his pocket and warned him not to be misguided. Then only he lighted his torch and took that chit from his coat pocket and showed it to Mr. Balvally. Mr. Balvally admired Baba's powers and felt grateful at seeing how he relieved the suffering humanity.

The result was, the husband on his way home resorted to the relation's residence where his wife was staying with her brother and took her along with him buying a pair of Saries for her. He has given her shelter and has developed Bhakti for Baba as a result of his being impressed with the powers that He still exercises for responding to those who resort to him with faith.

Do not the above two accounts show how Baba still attracts those whom he wants and responds directly to the call of those who resort to him, that no mediary is required to approach and seek his blessings ?

VISIT TO SHIRDI of SHRI SAI BABA.

It is a small village abutting on the Agra Trunk Road about 8 miles to the south of the Taluka town of Kopergaon in the Ahmednagar District. Kopergaon is a Rly. Station on the Dhond-Manmad Rly. Line and the town is 3 miles away from the Rly. Station where tonga service is available at 3 to 4 annas per seat. From the town there is a bus service and the fare to Shirdi is 3 to 4 annas per seat. But the most convenient and expeditious way to get to Shirdi is by a direct tonga from the Kopergaon Station. Fair season is always preferable, as during monsoon the river beyond the Kopergaon town has to be crossed in a warf.

Sai Baba came to this village about 5 decades ago and being found to be a person of great sanctity, gained, in course of time, reputation as a Saint of all India nay, world wide fame as such.

During the last decade of His Holiness sojourn at Shirdi, which he made his abode for whole life time, with a few exceptions, mostly the educated class from Maharashtra was attracted. Not only the whole country side gathered round Him and held him in reverence, but the flock included highly educated gentlemen and ladies, business men and many who had renounced the world and led a life of devotion and piety and coming from long distances and at great expenses and trouble. But each one went away from Shirdi fully satisfied and anxious to repeat the visit as often as it could be managed. None of these numerous visitors however, could know the name or origin of this unique personage, so universally admired, worshipped and revered. Sai Baba helped

everybody that came along without any distinction and thus secured the love and reverence of all without exception. He read the thoughts of everybody, relieved their wants and gave comfort to all and thus fulfilled the idea of God to many.

No praise that one can bestow is too high for him and can hardly come up to the mark. Those who approached him experienced that the load of their worldly cares disappeared, the moment they touched his feet.

Even now, there are numerous instances of devotees from abroad, narrating their experiences gained, no sooner they entered Shirdi, to visit which, they were possessed of a fervent desire since their attraction to Baba's devotion.

The universal love that Baba has diffused still pervades in all the places of His association and devotees visiting Shirdi when they enter these sacred places are seen to be so much touched that here perhaps they still fully realise Sai Baba (the loving soul of all), His Grace and Blessings!

These places of sanctity are, the Nim Tree, where Baba first used to sit, the Mosque; or Dwarkamai where he shifted later and where in the open in front of it, His so called Open Darbar used to be held twice during the day; the Chawadi, where he used to resort every alternate day for rest at night and the Lendi Garden, where he used to take two regular rounds daily and now His Shrine, in the Samadhi Mandir.

Invariably in all the various religious teachings, great importance is given to the places known to each sect as being the sacred or divine and followers of it are ordained to visit them to reach their goal. Thus now to realise, reach and know Sai Baba and his grace, one has once to visit His Shrine at Shirdi, it seems. Even at present, with the inconvenient travelling facilities, the flow of devotees to Shirdi continues and those coming from long distance and at great expense and trouble,

at the time of leaving, invariably express to the management that they are leaving fully satisfied and with a prayer to Baba to enable them to revisit the place as soon and as oftener as can be managed.

Thus it is even now, as it was in Baba's life time, a sight to see and enjoy the sentiments of visitors :

May Shri Sai Baba Bless and Guide all.

SAI SUDHA

VOL. I NO. I.

JUNE 1940.

Extract from Ourselves

There is already a Journal Sai Leela Masik, published in Bombay, but as it is in Marathi language, it is not found so useful in this part of the country, i.e. in South India. We are glad to announce that the publishers of Sri Sai Leela have been kind enough to assure us of their full Co-operation and support. They will discontinue the English portion of their journal and they have also agreed to divert their South Indian subscribers to us.

The above shows clearly how the Shirdi Sansthan was co-operating, but it regrets to announce that the Sai Sudha in course of time did not even care to adhere to continue to send its issues as an ordinary courtesy of exchange to the Sai Leela Masik and had altogether stopped the arrangement and the Sansthan Secretary had to subscribe to Sai Sudha to enable him to get the issues of that magazine to keep in touch with the propaganda. It is only now since November 42 that the issues of the Sudha are being received by the Sansthan marked for exchange and review and that even as a result of the secy's repeated enquiries as to why even after his having subscribed he is not getting the issue regularly. This situation speaks for itself.

It is now at the request of the South India Devotees (relevant correspondence is published elsewhere in this issue) that the Sansthan has ventured in the present worldwide economic situation to insert an English section in their Magazine, the Sai Leela and hopes to get their support and encouragement as they did some time back when the Magazine used to had an English section which was discontinued out of sheer relations of good-will to encourage diffusion of Baba Bhakti through the revered Swamiji's propaganda Scheme.

With the insertion of an English section in the Sai Leela during the years 1939-41 a number of publications devoted to spirituality used to exchange their issues regularly but with the appearance of Sai Sudha they have almost ceased to extend the cooperation. The only publications that are still being received are:—

The Sunday Times, Madras.

The Indian Theosophist.

The Hindu Heritage.

These three have been received regularly to date.

The Sai Sudha.

From Start-June 1940 to July 1941 and now from Nover 1942 to Date-Janury 1943.

The Divine Life & The Kalyan were beng received regularly till June 1942. but they have since stopped.

The Sansthan is thankful to all those who thus favoured the Sai Leela Magazine with exchange co-operation for some time or to date and hopes to get their full co-operation hereafter with its new appearance with an English section.